

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADUL

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTE:
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 150 Lei

Calendarul în familie

În Țările din Apus abia vei găsi vreo familie creștină fără Biblie, fără foaie creștinească și fără de Calendarul editat de autoritatea bisericească căreia îi aparține.

Acest adevăr îl constată toți cari au fericirea să viziteze acele Țări. Toți rămân impresionati de rezultatele educației creștinești primite în familie și susținută prin acești trei factori, adevărați colaboratori ai preotului în enoria sa.

La noi, la Români, această misiune în familie au îndeplinit-o îndeosebi Calendarele scoase din tiparnițele episcopoești. Ele ne-au ținut în trecut treji în credință și uniți în dragostea de neam și limbă. Rolul educativ al Calendarului în familie a fost înțeles pe deplin în Eparhia noastră care an de an s'a năzuit să dea exemplare cât mai perfecte având un scop bine determinat în privința propagandei religioase-morale.

Gândul călăuzitor al celor cari scot acest Calendar a fost ca el să pătrundă în cât mai multe familii, făcându-se pe un an de zile tovarăș nelipsit și sfătuitor cuminte pentru cei cari îi ispitesc filele.

Avem în Eparhie vreo 50.000 de familii. Ar urma ca și Calendarul nostru să apară în cincizeci de mii de exemplare. Aceasta ar fi starea ideală!

Cu anul prezent — 1942 — am ajuns abia la cifra de 15.000, deci departe și de jumătate din cât ar trebui să fie de lipsă pentru toți enoriașii eparhioți. Avem însă nădejde în ajutorul bunului Dumnezeu, că an de an se va spori numărul exemplarelor până când — cu vremea — vor ajunge să fie cât numărul familiilor din Eparhie. Ne întărește în această biruitoare credință și contribuția cu îndemn binecuvântat, din partea unor mireni pe care Biserica i-a invrednicit de câte-o deosebită cinste.

Am chiar în fața mea o scrisoare adresată Prea Sfințitului Episcop de către D-l Dr. Adam Iancu deputat mirean, membru al Adunării Eparhiale. Domnia Sa scrie între altele unele ca aceste:

„...eu, care urmăresc cu mult interes tot ceia ce se lucrează pe teren spiritual în Eparhia noastră, răsfoind și citind Calendarul eparhial din ultimii doi ani, am constatat cu mare bucurie că acesta este unul din cele mai bune mijloace de propagandă religioasă, socială, culturală și economică. Această convingere mi-am formulat-o și din ecoul produs în sânul credincioșilor în casa cărora a ajuns acest calendar... În dorința ca în viitor Calendarul eparhial să pătrundă în cât mai multe familii creștinești, rog pe P. Sf. Voastră să binevoiască a primi din partea mea modesta sumă de 5000 (cinci mii) lei cu rugămintea de a fi distribuită ca și premii pentru acei 3 (trei) Cucernici Preoți din Eparhie cari din Calendarul de pe anul 1943 vor desface în parohiile Cuc. lor cele mai multe exemplare în proporție cu numărul sufletelor pe care le păstoresc”.

Iată o fericită idee care contribuie la realizarea gândului chiriarhal, ca în viitor Calendarul Eparhial să ajungă în toate familiile enoriașilor nostri. Atunci fiecare păstor sufletesc își va avea exponentul său de strajă la vatra creștinească. Educația creștinească familiară se va ameliora în mare măsură, deoarece Calendarul suplinește azi atât Biblia, prin conținutul său religios, cât și foaia creștinească, prin articolele sale variate. Rămâne astfel obligator pentru fiecare casă creștinească.

Gestul d-lui deputat sinodal Dr. Adam Iancu din Curtici este un semn doveditor, că gândul cel bun urmărit de către cei din fruntea Eparhiei se va realiza în viitorul apropiat,

Doamne, ajută! (ct.)

Verificări istorice *

De S. Mehedinți-Soveja

Cea mai caracteristică reacțiune împotriva idealismului creștin a fost *catolicismul*. Roma, centrul marelui imperiu, ale cărui drumuri toate duceau spre stâlpul militar din *Urbs*, s'a simțit cea mai ofensată de noua doctrină care predica egalitatea și frăția între neamuri. Împăratul — divinizat, Roma — divinizată, Capitoliul plin de zeii tuturor popoarelor supuse de legionari... și acuma, toate acestea să fie anulate prin doctrina unui biet predicator din Nazaret! O astfel de îndrăsneală era mai mult decât un cutremur. Iar răspunsul a fost dat repede și nu se poate mai energic: Creștinii unși cu păcură luminau stradele Romei în loc de masalale. Pentru astfel de profanatori nu mai era loc pe pământ. Sub pământ, în catacombe, să-și caute cerul cu raiul și alte basme de ale lor...

Iar după trei secole... Constantin a cercat pentru interese de stat să creeze o *Roma nouă* pe malurile Bosforului. Dar Roma veche nu putea fi ștearsă din mintea oamenilor și nicio putere n'o putea urni din mijlocul Italiei, după cum nici Italia nu putea fi mutată din mijlocul Mediteranei. Așa că Roma păgână a pus pecetea ei peste cea creștină: dacă împăratul nu mai e zeu, iar Roma nu mai e divinitate, cel puțin întăietatea ei telurică nu va fi uitată. Imperialismul politic va deveni acum imperialism bisericesc. Va fi *catolicism*, adică o biserică preocupată întâi, ca și statul, de lumea de aici nu de „lumea cealaltă”. Biserica va face astfel un soi de stat al lui Dumnezeu pe pământ cu episcopul Romei în frunte. (Vezi la Sf. Augustin, păgânul care citise cu patimă în tinerețe scrierile filosofice și politice ale lui Cicero: *De Civitate Dei*). — E de prisos să mai amintim gigantica luptă dintre Papa și Împărat. Chiar cel mai puțin atent își poate da seama de caracterele catolicismului: *politic și ierarhic*, tinzând la instituirea unui *stat papal universal*. Ca urmare a acestei tendințe imperialiste, s'a ales poporul nostru cu „regatul apostolic” al Ungurilor în coastă, având însărcinarea să ne măture din Carpați, fiind noi... schismatici! Și câte alte păcate n'a văzut pământul...! Spaniolii nu numai că s'au gândit să boteze cu de-a-sila Pieile-Roșii, dar au pus la cale chiar înființarea unui stat teocratic (în Paraguay) un fel de provincie papală peste Ocean. Iar Franța, „fiica cea mai mare a Bisericii catolice” și-a arătat zelul ei politico-religios nimicind pe Albigenți, ca pe niște fiare, persecutând pe Hughenoți etc., etc. Și-am uitat să amintim Inquișiția, ca semn al aceluiaș aspect politic, ierarhic și universal al catolicismului.

*) Din „*Creștinismul Românesc*”, București 1941, p. 186-192.

Un alt tip de creștinism, adică alt „compromis” cu doctrina lui Iisus este *protestantismul*. Caracterele lui sunt tocmai opuse față de ale catolicismului. Pornind dela principiul libertății (influență veche germanică), protestantul afirmă o autonomie împinsă uneori până aproape de anarhie. În locul imperialismului papal, cu centru în Roma, el este individualist și particularist. Cine ține în mână o Biblie, se poate considera pe sine ca unitate de măsură a întregului creștinism, după ideile partizanilor Reformei. Antiteza e vădită: pe când catolicismul e politic în sensul cel mai larg al cuvântului, protestantismul este a-politic, și pune libertatea de conștiință a individului mai presus de orice interes al comunității, prin urmare și al statului. — Rezultatul a fost o sumedenie de secte și de disidențe în mijlocul sectelor. E drept că în bătrâna Europă, o seamă de partizani ai „Reformei”, prin tradiția disciplinei catolice și prin temperamentul lor puritanic (bunăoară Calvin) s'au arătat tot atât de autoritari și fanatici organizatori, ca și Loyola. Geneva sub Calvin ajunsese un fel de cazarmă; cetățenii depuneau jurământ de credință confesională pe căprării... În America, însă, unde spațiul larg, populația rară și comunicațiile grele la început permiteau izolarea, partizanii Reformei au avut câmp liber pentru cele mai originale ticluri. Dela Puritanii fugiți din Anglia în secolul al 17-lea până la Mormonii retrași de bună voie în secolul al 19-lea spre „Marele Deșert” din apusul St. Unite, oricine a fost liber să tâlcuiască Evanghelia cum i-a trecut prin minte și să înființeze o sumă de asociații religioase pentru mântuirea sufletului — toate „compromisuri” între idealul concret al lumii telurice cu cel transcendent, al lumii de „dincolo”.

Al treilea mare aspect al creștinismului este *ortodoxia*. Ortodocșii, fiind și din punct de vedere geografic mai aproape de locul de răspândire al Evangheliei, au putut păstra unele caractere mai apropiate de forma originală a doctrinei creștine. Mai întâi de toate, ortodoxismul este *sinodal*: nici autoritatea infailibilă a Papei, nici libertatea anarhică a individului. Firul conducător este tradiția, adică *predania*. Față de semeța pretenție a unui singur om de a fi mai presus de greșală, adică infailibil, ortodocșii au avut sănătoasa modestie de a pune înainte autoritatea colectivă a sinoadelor. În loc de imperialismul episcopului dela Roma, episcopii și mitropoliții din Orient au păstrat un fel de colegialitate care amintește colaborarea celor dintâi predicatori ai doctrinei creștine. Din această relativă libertate a rezultat și oarecare afirmare regională. Evanghelia fiind primită de atâtea neamuri mărunte în basinul răsăritean al Mediteranei, iar mai târziu

în larga câmpie din răsăritul Europei, mărginită cu Oc. Inghetată, se înțelege dela sine că nuanțele trebuiau să fie destul de numeroase. Aproximații sunt și aci, ca în toate lucrurile omenești. Poporul românesc, fiind „în calea răutăților“, adică pe șleaul tuturor invaziilor, a avut ocazia să cunoască și el destule variante ale ortodoxiei, începând cu cele balcanice și până la bogoslovia moscovită.

Din această lungă verificare istorică, Românii au rămas cu sentimentul că creștinismul lor este izolat nu numai față de catolicism și de protestantism, dar și față de al neamurilor din sfera ortodoxiei. E sinodal, ... *intuitiv*, ... tradițional, ... *național*, legând datinile sale religioase de străvechea pietate dacică și de unele reminiscențe latine.

Pe scurt: de catolicism ne despărțea și ne desparte pe noi, Românii, pretenția lui de universalitate care strivește *națiunea*. Pentru noi, *icumenic* și prin urmare universal nu-i nimeni afară de Iisus și Evanghelia, adică vestea lui cea bună pentru o nouă îndrumare a omenirii. Nu putem îndestul admira delicata simțire creștină a lui Grigorie cel Mare care scria patriarhului dela Constantinopole aceste înțelepte cuvinte: „Trebuie să recunoști că, dacă un episcop s'ar numi *icumenic*, *toată biserica s'ar prăbuși*, când acel episcop icumenic ar luneca“. Așa dar, singur Iisus poate fi educatorul întregii omeniri. Singur El este model și îndrumător pentru toți, iar în ce privește adorarea Lui, aceea, vrând-nevrând, este o chestie locală și deci națională, legată de fiecare țară cu tradițiile ei, de fiecare limbă cu posibilitățile ei de capitalizare a cugetelor și de exprimare a simțirii religioase, — într'un cuvânt de fiecare *suflet etnic* pe care nimeni, niciodată și nicăieri nu-l poate înlătura, decât doar nimicind însăși ființa poporului de care e vorba. — Catolicismul e prin urmare nu numai o eroare psihologică, dar și o imposibilitate, (în deosebi pretenția de infailibilitate este una din loviturile cele mai grave care s'a adus creștinismului atât de simpatice tocmai prin smerenia lui și printr'un foarte fin simț al relativității valorilor omenești).

Cât privește haosul protestant, de el ne desparte înclinarea spre ordine. Poporul român are zicătoarea: „fiecare cu legea lui“. Dar legea bisericăscă nu se cuvine să fie lăsată în voia toanelor fiecăruia... Bunul creștin numit de contemporani și de urmași, Grigorie cel Mare nu putea admite primejdia ca un singur episcop să ia asupra și periculoasa sarcină de a se socoti pe sine arbitru al conștiinței tuturor creștinilor. Iși dăduse seama că Iisus nu poate avea un „locoțiitor“ pe pământ, întâi pentru că Impărăția Sa nu e din lumea aceasta, și prin urmare nu e nevoie de „locoțiitor“; apoi fiindcă ar fi fost și o știrbire a ideii

despre divinitate (cu atributul nemărginirii) să o lege cineva de un singur loc, când însuși Iisus spusese Samarinenței că astfel de deosebiri regionale n'au nicio însemnătate...

Imbrățișând acum cu privirea dezvoltarea Bisericii creștine, pentru a determina poziția creștinismului românesc, concluzia cea mai firească ni se pare a fi aceasta.

Timp de două mii de ani, experiența Bisericilor apusene a fost în cea mai mare parte negativă. Catolicismul, cu toate silințele sale de a fi reprezentat printr'un suveran-pontif (o amintire a vechiului *pontifex maximus*) și a organiza un fel de stat al lui Dumnezeu pe pământ, n'a putut ține în frâu tendințele divergente. Și înainte de Luther se iviseră disidențe, dar Reforma a deschis cale largă la tot felul de inițiative care de care mai libere — unele de-a-dreptul bizare...

În Orient, vedem același trist spectacol. Începând cu Byzanțul în care împărații amestecau teologia cu răzbunările lor politice (mai ales cu scoaterea ochilor tăierea nasului și jugănirea) și sfârșind cu Moscova țarilor brutali, care porunceau tot felul de persecuții, apoi au sfârșit prin a se crede capii Bisericii, țările ortodoxe, ca și cele catolice, au văzut doctrina lui Iisus nesocotită și chiar batjocorită.

Concluzie: în fața imperialismului occidental, s'a ridicat imperialismul oriental. Pan-slaviștii nu s'au sfiit să facă din ortodoxie o unealtă politică, înfățișând pe Ruși ca singurul popor ales, menit să joace prin ortodoxie rolul lui Israel. — Uita-seră că unii slavi (Poloni, Cehi, Croați etc.) sunt catolici, iar alții (Husiții) fuseseră un fel de protestanți înainte de protestantism.

Astfel, poporul român s'a simțit deopotrivă de strein și în fața papocesarismului catolic și țaropapismului oriental. Cum ar fi putut neamul românesc, cu creștinismul său arhaic — aproape pădureț — și deci sănătos, să se lase ademenit fie de Apuseni, fie de Răsăriteni? Singura lunecare (cea dela 1700) a fost un incident politic, nu religios. „Unirea“ cu Roma este un act administrativ, iar țărani (singurii Români adevărați, cum observă Romier) au stărunit a cinști și a mărturisi mai departe „legea românească“, fără să viseze măcar că ar îndrăzni cineva să despartă poporul român în două cete înaintea altarului.

Verificat așa dar în fața istoriei, ca și în fața mărturiilor contemporane, creștinismul românesc ni se arată deosebit de al vecinilor, iar însușirile lui, înșirate în capitolele precedente, îl scutesc de a se subordina altor variante de creștinism.

Mărgăritare.**Puterea rugăciunii**

Un transatlantic plecă la drum în mijlocul unei furtuni năpraznice, și — ca orice vapor ce pleacă — era însoțit de norul alb al pescărușilor. Deși puternicul vapor se lupta din răsputeri cu valurile furioase, totuși, din pricina vântului potrivnic, înainta cu greu. „Bieții pescăruși!” — grăi, plin de milă, unul din călători. „Mașinile vaporului nostru lucrează cu nu știu câte sute și mii cai de putere, și abia răzbatem prin furtună! Dar bieții de voi ce căutați aici cu cele două aripi fragile și cu slaba putere a mușchilor voștri!”

Aci însă omul jelitor se opri deodată și acum nu joia îndestul a se mira. Pescărușii își întinseseră ușor cele două aripi, primite dela Dumnezeu, și se lăsară pe spatele vântului năvalnic. Pe când omul, răzimat numai pe munca sa, pe eforturile mașinei și ale tehnicei, luptând și asudând din greu, abia putea să înainteze, în acelaș timp pescărușii, ușori ca fulgii, părăsiră vaporul ce se lupta cu valurile, pentru că cele două aripi, întinse cu ușurință, veniră în ajutorul slăbiciunii mușchilor...

Vaporul, este omul care vrea să se ferească numai prin muncă. Cele două aripi ale pescărușului sunt cele două mâni omenești, ridicate spre rugăciune.

*

Minunea rugăciunii.

În viața unui sfânt cetim că persecutorii îl căutau pretutindeni ca să-l omoare. Ori unde căuta să fugă, persecutorii erau pe urma lui. Odată, rupt de oboseală, abia ajunsese să între într'o peșteră și începu a se ruga. În clipa următoare un paianjen se coborî de pe un copac și împleti o plasă la gura peșterii. Nu peste mult timp sosiră acolo și urmăritorii, însă zărind plasa de paianjen își ziseră întru sine că acolo unde este un paianjen, de sigur, de multă vreme n'a intrat cineva, și plecară mai departe.

*

Rugăciunea neîmplinită.

Uneori nu dobândim, ceea ce cerem dela Dumnezeu în rugăciune. Iată pentru ce:

Mergi la drum cu copilul tău și drumul trece printr'o pădure întunecoasă.

„Tată, mi-e frică! Dă-mi mâna!” I-o dai, de sigur, fiindcă îți iubești copilul.

„Tată, am obosit. Ia-mă în brațe!” O faci, fiindcă îți iubești copilul.

„Tată, mi-e foame. Dă-mi pâne din desagi!” O faci, fiindcă îți iubești copilul,

Acum însă, copilul zărește printre tufișe niște bobite roșii, ispititoare, dar otrăvitoare. „Tată, dă-mi din ele, tare aș vrea să le gust!” O faci? Nu! Tocmai fiindcă îți iubești copilul. Acesta, neștiutor, se va îndărătnici acum și se va bosumfla. Ii vei împlini acum pofta? Nici acum, tocmai fiindcă îți iubești copilul!

Despre ce să predicăm?

În **Dumineca II din Post**, la 1 Martie 1942, să vorbim despre **Iisus Hristos Mântuitorul**.

Pe drumul Damascului prigonitorul Saul aude un glas întrebător:

— Saule, Saule, de ce mă prigonești? — Și Saul, spăimântat și căzut cu fața la pământ, întreabă:

— Cine ești tu, Doamne? — Iar Domnul i-a răspuns:

— Eu sunt Iisus, pe care tu îl prigonești (Fapte 9, 3-5).

Nu toți oamenii trec prin întâmplarea lui Saul, devenit sf. ap. Pavel, dar toți trebuie să-și pună întrebarea: *Cine ești tu, Doamne?...* și să răspundă la ea.

Cine-i Iisus Hristos?

Cu oricine stăm de vorbă, îl întrebăm de nume și de rostul lui pe pământ. Vrem să știm cine este și ce este. Dacă numele lui a rămas în istorie și prin cărți de învățătură, atunci cu atât mai mult ne întrebăm: Cine este acesta? Ce a făcut și de ce numele lui este nemuritor?

Încă în vremea când propoveduia Evanghelia, Iisus este întrebat de către farisei și cărturari: „Tu cine ești?... (In 8, 25; 12, 34). Și, El însuși ne întreabă să răspundem: „Cine zic oamenii că sunt eu?... Dar voi cine ziceți că sunt?... (Mt. 16, 13-15). Răspunsul la întrebarea aceasta hotărăște: sau mântuirea, sau osânda noastră.

Istoria lumii cunoaște nume multe și mari, dar niciunul nu se poate nici asemena nici apropia de numele Iisus Hristos. Numele acesta „este mai presus de orice nume” (Fil. 2, 9) și de orice ierarhie cerească sau pământească (2, 10). E singurul nume în care se poate dobândi mântuirea (Fapte 4, 12) și viața veșnică (In 3, 36; 5, 24).

— „Cine este acesta” (Mt. 21, 10)?

Ca să știm cine este Iisus Hristos, trebuie să întrebăm Sfânta Scriptură. Și atunci,

Adam răspunde: Acesta este *cel ce zdrobește capul șarpelui* (Fac. 12, 3).

Avram răspunde: Acesta este numele *întru care se binecuvintează neamurile pământului* (Fac. 12, 3);

Iacob răspunde: Acesta este *Impăciuitorul* de care vor asculta popoarele (Fac. 49, 10);

Moise răspunde: Acesta este *Proorocul* de care să ascultăm (Deuter. 18, 18);

David răspunde: Acesta este *Domnul*, Fiul lui *Dumnezeu*, preotul veșnic, după rânduiala lui Melhisedec (Ps. 2; 44; 109);

Isaia răspunde: Acesta este *Emanuil* născut din *Fecioară*, *Dumnezeu cu noi*, *Domnul păcii*, care a pățimit pentru mântuirea oamenilor (7, 13; 9, 6; 11, 1-6; 53);

Ieremia răspunde: Acesta este *Oărasla* lui David care domnește cu înțelepciune și judecă cu dreptate (23, 5);

Iezechiil răspunde: Acesta este *Păstorul* poporului (34, 23);

Daniil răspunde: Acesta este *Messia*, *Sfântul Sfinților*, *Hristos-Unsul* (9, 24-6);

Miheia răspunde: Acesta este *Stăpânitorul* veșnic, născut în *Vifleem* (5, 1-2);

Ageu răspunde: Acesta este *cel ce umple Biserica de slavă* (2, 7-9);

Zaharia răspunde: Acesta este *Impăratul* mântuitor și drept (9, 9);

Ioan Botezătorul răspunde: Acesta este *Mielul* lui *Dumnezeu*, care ridică păcatul lumii (In 1, 29).

Pe lângă aceste răspunsuri profetice și numiri mesianice, mai avem și alte nume, evanghelice, care se dau lui Iisus: *Mântuitorul lumii*, *Învățătorul lumii*, *Arhiereul veșnic*, *Împăratul lumii*, *Judecătorul lumii*, *Fiul Omului* și *Fiul lui Dumnezeu*, ș. a. Ce înseamnă aceste nume, — spunem și răspundem pe rând.

Iisus se numește *Mântuitorul*, pentru că El este *Doctorul sufletelor și al trupurilor*. El vindecă trupurile de boale, de dureri și de moarte; El mântuește sufletele de suferințe și de păcate; El *tămăduiește și iartă*; vindecă leproșii (Mt. 8, 1; Lc. 5, 12) și îndrăciții (Mc. 5, 1; 9, 14; Lc. 8, 26; 9, 37), ologii și slăbănogii (Mt. 9, 1; Mc. 2, 1; Lc. 5, 7; In 5, 1), orbii și surdo-muții (Mt. 9, 27; 9, 32; Lc. 11, 14; Mc. 7, 31; 8, 22; In 9, 1) și tot felul de bolnavi (Mt. 8, 14; 10, 8; Mc. 3, 7; 5, 21; Lc. 13, 10; In 4, 43); învie chiar și morții (Mc. 5, 21; Lc. 7, 11; 8, 40; In 11). E Doctorul care vindecă pe toți bolnavii de orice boală și neputință (In 5, 2-9).

Dar El nu numai vindecă trupul de boală și moarte, ci iartă și sufletul de păcate (Mt. 9, 3; Mc. 2, 10, Lc. 7, 47; In 8, 11). De aceea El este numit *Mântuitorul*, *Doctorul* de care au lipsă bolnavii; cel ce ne scapă din cele mai mari primejdii, din suferințe și dela moarte.

Acesta a fost rostul întrupării Sale: mântuirea (Mt. 1, 21; Lc. 9, 56; In 9, 47); să izbăvească pe cei păcătoși (I. Tim. 1, 15); să le deschidă ușa mântuirii (In 10, 9), poarta cea strâmtă (Lc. 13, 23), care duce spre viața și fericirea veș-

nică. „Duhul Domnului peste mine, pentru că m'a uns să binevestesc săracilor. *M'a trimis să vindec pe cei sdrobiți la inimă, să propoveduesc robilor iertare și orbilor vedere. Să slobozesc pe cei apăsați*“ (Lc. 4, 18).

Iisus Hristos este cel mai mare Doctor al omenirii și cel mai aproape de toate durerile noastre. Leacul prin care vindecă El este *cuvântul* *Evangeliei și harul*. Prin *cuvântul* *Evangeliei* ne previne să ne ferim de orice rău și ne arată *calea mântuirii*, *calea spre Dumnezeu*; prin *puterea harului* ne tămădește de orice păcat. Prin *cuvânt* cheamă la sine și mângăie pe cei osteniți și întristați, prin *alifia harului* vindecă rănile sufletelor.

Omenirea întreagă nu are un Doctor mai bun, care să-i vindece rănile și să-i lumineze cărările și zările. Numai El este *Mântuitorul*. Intre toți fiii oamenilor, numai El poartă numele acesta, pentru că singur El s'a arătat și s'a dovedit *Doctorul și Mântuitorul lumii*. In El află mântuirea toate oile pierdute și toți fiii rătăciți ai omenirii.

In *Dumineca bolnavilor* este deosebit de folositor să ne gândim la numele *Domnului nostru Iisus Hristos de Mântuitor*, și să ne apropiem de El ca tot mai multă credință și iubire. Din semnele Lui să credem în *Dumnezeirea Lui* și din iubirea Lui să învățăm iubirea bolnavilor, dragostea aproapelui, altruismul. Cercetarea și ajutarea bolnavilor este dovada celei mai curate credințe creștine.

Ca și în vremea când umbla pe pământ, să chemăm și astăzi, și în toată vremea, pe *Mântuitorul* într'ajutor, ca să ne ierte de marile răutăți și să ne vindece de multele boale trupești și sufletești de care suferim, noi și întreagă omenirea.

Voi toți care suferiți în taină și aveți pe inimă răni ascunse și netămăduite, veniți la *Mântuitorul*. Chemați-l în ajutor cu toată credința, cu toată speranța, cu toată iubirea și cu rugăciunea:

— „*Doctorul și ajutorul celor ce sunt intru dureri, Mântuitorul celor neputincioși, însuși Stăpâne al tuturor și Doamne, dăruiește tămăduire neputincioșilor robilor tăi; Indurate, miluește-ne pe cei ce mult am greșit și ne mântuește de păcate, Hristoase, ca să mărim puterea ta cea Dumnezeiască*“.

Cărți

Șerban Ionescu: Morala ortodoxă față cu celelalte morale confesionale. — După isvoarele lor originale. — București 1941. Pag. 246. Prețul 400 lei.

In ultima vreme, literatura noastră teologică s'a îmbogățit cu o sumedenie de opere științifice,

a căror valoare este unanim recunoscută, chiar și de pionierii celorlalte biserici creștine. Cele mai multe din aceste opere teologice sunt rezultatul cercetărilor minuțioase ale profesorilor de teologie, sau ale discipolilor acestora, ce împânzesc întreaga noastră viață bisericească de azi. Nu lipsesc din ansamblul acestei literaturi nici chiar studii de teologie comparată, interconfesională, în cari să se demonstreze pe temeuri științifice, de partea cui subzistă adevărul integral creștin. Aceste studii sunt menite să aducă cu sine, pe lângă o îmbogățire a tezaurului nostru teologic, și un reviriment moral al întregii vieți creștine, și ca un corolor al acestora, o mai justă prețuire a ortodoxiei noastre românești, care în urma înfăptuirilor politice mai noi, a ajuns să fie făclia luminătoare a adevărului etern pe care îl cuprinde creștinismul nostru dreptmăritor.

O atare operă este și noua lucrare a d-lui profesor Șerban Ionescu, intitulată: *Morala ortodoxă față de celelalte morale confesionale*, apărută nu de multă vreme în editura cercului de studii social-creștine „Solidaritatea” din București.

După însăș mărturia autorului, noul studiu „nu este o expunere integrală a celor trei sisteme de morală confesională, ci numai o punctare a diferențelor lor de structură ideologică”. Aceste diferențe sunt temeinic analizate, pe baza izvoarelor originale ale fiecărei confesiuni, — în cele patru mari capitole ale lucrării, intitulate: I. Etica romano-catolică (pag. 11—62), II. Etică protestantă. Lutheranismul (pag. 63—96), III. Calvinismul și neo-calvinismul (pag. 96—152) și IV. Morala ortodoxă (pag. 153—240), după cari urmează o scurtă încheiere și un indice alfabetic de nume.

Este dela sine înțeles că o lucrare atât de vastă și atât de importantă ca cuprins, nu poate fi rezumată în câteva rânduri. Ne vom mărgini doar să scoatem în evidență firul ei călăuzitor, pentru a ne face o idee generală despre cuprinsul ei.

Cercetând tezaurul științific pe care se întemeiază fiecare confesiune creștină, constatăm că deosebirile dintre acestea „nu constau numai în articole de credință, felurit formulate dela confesiune la confesiune, ci și în practici deosebite, ca o urmare directă a postulatelor lor dogmatice”. Morala creștină fiind „exteriorizarea dogmei”, urmează de aci că „deosebirile de dogmă aduc după sine și deosebite tipuri de viață creștină”. (p. 3). Această deosebire este tot atât de evidentă și în ceia ce privește structura specifică a fiecărei morale creștine. Și de aci au urmat feluritele denumiri ce s'au dat acestei discipline în decursul timpului. În ortodoxism ea se numește „Morală creștină” sau „Teologie morală ortodoxă”,

câtă vreme în romano-catolicism denumirea de „morală” alternează cu cea de „etică”, iar în protestantism denumirea de „etică creștină” sau „etică filosofică” a înlocuit aproape cu totul pe cea de „morală”.

„Etica romano-catolică — observă dela început autorul — nu stă pe o bază pur creștină” (p. 11). Incopcierea filosofiei aristotelice la creștinism, făcută de Toma din Aquino și fundamentarea moralei catolice pe elementul rațional, „a dus cum era și firesc, la intelectualizarea moralei catolice, prin acel legalism juridico-formalist, pe care-l constatăm în renumitele lor sisteme cazuiste, care au avut o puternică înrăurire și în formarea moravurilor apusene” (p. 23). În romano-catolicism există o *morală teoretică* conformă cu poruncile etice ale Sf. Scripturi și cu ordinea naturală. Dar există și o *morală practică*, în care imperativele etice aplicate la diferitele cazuri individuale suferă anumite corective raționale. De aceea etica romano-catolică are în cuprinsul ei așa numita *sferă a dubiului*, adică a cazurilor individuale cari nu se pot încadra exact în vederile categorice ale imperativelor creștine. Pentru a produce lumină în atari cazuri dubioase intervine *metoda cazuistică* cu întregul ei complex de „viclenie” ale rațiunii (reservatio mentalis, învățătura despre furt, caritate, etc.), cari diminuează moralitatea unei fapte și au adus cu sine scăderea prestigiului creștinismului apusean, dând naștere la o mulțime de sisteme morale, ca de pildă: probabilismul, equiprobabilismul, tutorismul etc. precum și ivirii puternicei mișcări de reformă dela începutul sec. al XVI-lea.

Autorul expune apoi etica socială romano-catolică, pe care o privește din următoarele puncte de vedere: familia, societatea, ideia de proprietate, munca, capitalul, problema statului, problema războiului și a păcii, lucru ce-l face și cu capitolele privitoare la etica socială protestantă și ortodoxă.

Spre deosebire de Toma din Aquino, Luther caută „o reîntoarcere către specificul creștinismului, fără amestecul său cu aristotelismul”, iar principiul fundamental dela care pleacă morala protestantă este *fortificarea prin credință*. Credinciosul nu colaborează cu nimic la mântuirea lui. Meritele lui Hristos și darul grației divine singure mântuiesc. Ele devin pentru credincios mai mult un refugiu personal spre a se acoperi de gravitatea păcatului, fiind neconținut recompensat prin acel „credo” automatic” (p. 80). Dacă omul nu participă cu nimic la mântuirea lui, urmează în mod logic că el este predestinat de Dumnezeu, lucru pe care Luther caută să-l diminueze prin *ideia de renaștere*, dar care la Calvin devine o învățătură esențială, deoarece după etica calvină omul

nu mai are nici măcar contribuția actului de credință în această mântuire.

Morala ortodoxă, spre deosebire de celelalte morale confesionale, reprezintă tipul clasic al moralei creștine. Câtă vreme romano-catolicismul supraevaluează rațiunea iar protestantismul o subestimează, ortodoxia „acceptă în concepția ei rațiunea iluminată de credință, subordonându-o pe aceasta rațiunii supreme, care este Dumnezeu”. Structura ei este plină de omogenitate și de aceea nu trebuie să alege la diferite compromisuri, ori surogate ale înțelepciunii omenești, cum o face romano-catolicismul. „Ea afirmă în primul rând elementul revelat și și apropie elementul rațional întru cât el este iluminat de credință”...

Această concepție morală ortodoxă n'a rămas o simplă credință, ci a pătruns în cele mai adânci străfunduri ale vieții sociale, încreștinându-o și spiritualizându-o. Dovadă sunt în această privință vechile legiuiri juridice, precum și folclorul nostru românesc, atât de pătruns de duhul acestei morale de o puritate evanghelică desăvârșită. La formarea morală a sufletului ortodox mai contribuie în largă măsură și cultul bisericesc, în special Sf. Euharistie, precum și cultul icoanelor, concepția despre moarte ș. a. Toate acestea duc la formarea acelei personalități creștine specifică ortodoxului, în viața căruia mila creștină și sentimental de toleranță sunt caracteristicile lui esențiale.

Din aceste temeniri deosebitoare ale moralei ortodoxe față de celelalte morale confesionale, decurge pentru fiecare dintre noi — după cum conchide just autorul — datoria de a păstra nealterat patrimoniul ei, de a-l purifica de elementele streine și de a-l omogeniza pe întregul cuprins al Orientului.

Expusă într-o formă limpede și ușoară și întemeiată pe o bogată bibliografie, cartea d-lui profesor Șerban Ionescu constituie pentru literatură teologică un adevărat izvor al adevărului creștin. Alături de opera I. P. S. Mitropolit Irineu: „La theologie symbolique...”, ea are menirea de a înfățișa tuturor celor care caută acest adevăr creștin, că morala ortodoxă este timpul claric al moralei creștine.

De aceea în sufletul oricărui teolog sau intelectual, ce va zăbovi pe paginile ei, se va descepta pe lângă mulțumirea de a fi un practicant al acestei morale și ferma hotărâre de a se supune preceptelor ei mântuitoare până în ultima clipă a vieții sale.

Pr. D. Tudor

Informațiuni

■ **Ședință plenară.** Ven. Consiliu Eparhial a ținut Joi în 19 Febr. c. ședință plenară extraordinară sub președinția P. S. S. Părintelui Episcop *Andrei*. Obiectul ședinței a constituit-o adresa Consiliului Central Bisericesc pentru noi alegeri eparhiale. În urma raportului clar și documentat făcut de venerabilul jurisconsult eparhial d-l Dr. C. Iancu, în urma lămuririlor date de P. S. S. Părintele Episcop și a discuțiilor la care au participat d-nii Dr. C. Radu și Dr. S. Ispravnic-senior, Ven. Consiliu Eparhial a hotărât menținerea actualei adunări eparhiale care e legal constituită și respectarea principiilor șaguniene, care stau la temelie legii de organizare bisericească.

■ **Ziua de 22 Februarie 1942** a fost designată *Ziua cumpătării*. Cu economiile făcute se va spori *Ajutorul de iarnă*. În acest scop d-l Mareșal și d-na Maria Antonescu au adresat Țării următoarele apeluri:

În ceasurile grele de luptă și de jertfă, renunțarea pentru o zi, numai pentru o zi, la o satisfacție trecătoare, consimțirea la o jertfă, oricât de neînsemnată pentru aproapele trudit, este o faptă națională.

Acela care renunță pentru altul, dăruiește pentru el, pentru conștiința lui și pentru Neam.

Români,

Sprijiți strădania Ajutorului de iarnă și primiți o zi a cumpătării, drept semn al voinței românești de a ne uni în suferinți și de a ne sprijini în bucurii. Mareșal Antonescu

Ajutorul de iarnă, cere tuturor Românilor sprijinul lor bun și cald pentru o nouă operă de ajutorare.

Ziua de 22 Februarie 1942 o facem Ziua cumpătării.

Româncele și Români care pentru această zi vor renunța la cheltuelile unei distracții sau vor primi să dăruiască din hrana lor pentru aproapele înfometat și trudit ne vor ajuta să facem din dania lor o nouă binefacere românească.

Ajutorul de iarnă, prin strădania de până azi, a adunat din generoasa înțelegere românească lei 263 milioane.

A dat ajutor la 264.945 de persoane.

A sprijinit spitale și cantine, împărțind până azi 128 milioane lei.

Ziua cumpătării ne va ajuta să ducem mai departe strădania noastră.

Cu încredere nesfârșită în sufletul românesc bun și îndreptător, în mila creștină a românului, adresez iarăși un apel cald româncelor și românilor să dăruiască rodul cumpătării și jertfei lor în ziua de 22 Februarie Ajutorului de iarnă pentru ca el să-și poată împlini rostul său de mângâiere a suferinței și de sprijinire a nevoii.

Români! Ajutați-ne!

Maria Mareșal Antonescu

■ **Frăția Ortodoxă Română**, secția eparhială Arad, în urma morții Gen. Al. Vlad rămânând fără președinte, a fost reorganizată prin alegerea unui nou comitet. Ședința de reorganizare a fost convocată în sala de ședințe a Ven. Consiliu Eparhial și prezidată de P. S. S. Părintele Episcop Andrei, Joi în 19 Febr. 1942.

Au luat parte pe lângă d-l prefect jud. Col. V. Mihailescu, d-l primar Dr. C. Radu, un însemnat grup de intelectuali arădani și o delegație a F. O. R.-ului arădan în frunte cu d-nii Dr. T. Popa, Prof. A. Cotruș și Dr. Șt. Hărăguș.

În cuvântarea de deschidere P. Sfinția Sa a vorbit despre rolul istoric al Bisericii ortodoxe, despre misiunea ei actuală și despre datoria intelectualilor de a fi buni creștini.

La propunerea unei comisii de candidare, compusă din d-nii Ascaniu Crișan, I. Chirilă și Dr. A. Crișan, a fost ales prin aclamație următorul comitet eparhial: Dr. Cornel Radu președinte; membri: Col. V. Mihailescu, Dr. Aurel Crișan avocat, Ștefan Popovici notar-public, Ascaniu Crișan directorul liceului „M. Nicoară”, V. Antonescu, Iustin Chirilă, David Balint, Gh. Iovin, Dr. R. Coțoiu avocat, Aron Petruțiu avocat, Dr. Oct. Lupaș aj. de primar, Ing. V. Eșeanu, Dr. C. Lepa directorul școlii normale „D. Țichindeal”, Prof. Ilie Orzescu, Prof. Dr. Nichi Lazar directorul Palatului Cultural, Dr. Aurel Botiș medic, Dr. Aurel Lazar avocat, Prof. Damaschin Ioanoviciu, Dr. L. Pop, Prof. Traian Mager și Prof. Ioan Apostolache. Censori: Dr. S. Covaci avocat, Remus Moldovan și Gh. Șimon.

Atât compoziția comitetului, cât și personalitatea noului președinte, d-l Dr. C. Radu, pentru noi constituie o bună garanție că reorganizarea Frăției arădane și munca ei viitoare, vor fi maxime în efort și optime în rezultate.

■ **La Dumineca Ortodoxiei** în Catedrala din Arad va servi Sf. Liturghie P. S. S. Părintele Episcop Andrei. P. S. Sa va și predica și va împărtăși credincioși spovediți în ziua auterioară.

După amiază, Societatea Ortodoxă Națională a Femeilor Române, filiala Arad, în colaborare cu Academia Teologică, organizează un festival religios în sala Palatului Cultural, în cadrul căruia va conferența eminentul prof. univ. Ioan G. Savin, titularul catedrei de Apologetică dela Facultatea de Teologie din București.

Subiectul conferinței va fi: *Creație și evoluție*.

■ **D-l Octavian Dobrin**, — e un nume de creștin bun, care și-a făcut faimă în Capitala Țării prin ostenele ce le depune, să repare să înzestreză și să deschidă vechile biserici din București, închise din cauza bătrânețelor și lăsate în voia întâmplării. Până în prezent a deschis biserica lui Bucur Ciobanul de lângă Internatul Facultății de Teologie, biserica Stavropoleos de lângă Palatul Poștelor și biserica „Adormirea Maicii Domnului” din str. Sapienței, — toate monumente istorice.

Ce nu face Statul, face satul și ce nu face satul, poate face *omul de inimă*.

Concurs

Parohia ortodoxă română Arad publică concurs cu termen de 30 zile, pentru îndeplinirea postului al doilea de *cântăreț bisericesc* al Catedralei.

Reflectanții trebuie să fie de cel puțin 21 și cel mult de 30 de ani etate, cu diplomă dela școala de cântăreți.

Retribuțiunea este: salariul de cântăreț din bugetul Statului dela data când i se va ordona, remunerațiunea din bugetul parohiei Arad, locuință, 2 st. lemne de foc anual și partea din stolele legale.

Atribuțiunile sunt cele cuprinse în regulamentul întocmit de organele parohiale.

Cererile vor fi adresate Consiliului parohial ortodox român din Arad și trimise Oficiului Parohial ortodox român din Arad, Str. Mețianu 16. La cerere se vor anexa: actul de naștere dela oficiul stării civile și de botez dela biserică, certificatul școlar premergător școlii de cântăreți, diploma de cântăreț, actul (dacă este căsătorit) de căsătorie dela oficiul stării civile și de cununie dela biserică, actele (dacă are copii) de naștere și de botez ale tuturor copiilor în viață, dovada că a satisfăcut Legii de Recrutare.

Reflectanții cari întrunesc condițiile, vor fi încunoștințați să se prezinte în fața Consiliului parohial.

1—3

Oficiul parohial ortodox român Arad

Consiliul parohial ort. rom. din Șimoș, proto-popiatul Radna, în baza hotărârii din 24 Ianuarie și 1 Februarie a. c. publică concurs în termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala”, pentru îndeplinirea postului de *cantor bisericesc*, cu următoarele venite:

1. Sesia cantorală constatătoare din 9 jugh. 202 st. pământ arabil;
2. Casa și grădina bisericii de sub nr. 365;
3. Stolele legale;
4. Salariul se va cere dela Stat, pentru care parohia nu garantează.

La concurs se admit numai absolvenți ai școlii de cântăreți din Arad.

Cererile însoțite de actele necesare se vor înainta Consiliului parohial din Șimoș, în termen legal.

Alesul va fi obligat a participa la toate serviciile divine atât în, cât și afară de sf. biserică; va reorganiza și instrui corul bisericesc; va instrui corul școlariilor și va forma și cântăreți de strană, dintre adulți; va achita după beneficiul său toate impozitele către Stat, comună, etc.

Reflectanții se vor prezenta în sf. biserică în termenul concursual spre a se face cunoscuți poporului, precum și a primi informații detaliate în legătură cu acest post.

Șimoș, la 5 Februarie 1942. *Cons. parohial*